

Handreiking voor de externe deskundige

NB. Deze handreiking is een bewerking van het Informatieblad externe deskundige zoals die te vinden is op: [Informatieblad externe deskundige | Nationaal Archief](#)

< Startpagina >

Een externe deskundige brengt advies uit over de conceptversie van een [selectielijst](#). Deze handreiking geeft meer uitleg over je rol, profiel, benoeming en financiële vergoeding. En biedt handvatten voor het toetsen van een selectielijst en opstellen van een advies.

<blok> Voor wie is deze handreiking bedoeld?

Deze handreiking is bedoeld voor een (mogelijke) externe deskundige die een advies gaat uitbrengen bij een selectielijst.

<blok> Wat is de status van deze handreiking?

Deze handreiking is informierend. Externe deskundigen zijn onafhankelijk en kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen om hun advies anders vorm te geven.

<blok> Wat is de scope van deze handreiking?

De scope van deze handreiking is beperkt tot de verplichte betrokkenheid van een externe deskundige bij het opstellen van een selectielijst. Maar overheidsorganisaties hebben de mogelijkheid om een externe deskundige ook te betrekken in de bredere besluitvorming over informatievraagstukken. Denk aan onderwerpen als [vernietiging](#), [vervanging](#) en (beperkingen op de openbaarheid bij) [overbrenging](#). Of aan actieve openbaarmaking op grond van andere wetten dan de Archiefwet. Zodat ook voor die aspecten het perspectief van de burger is geborgd. Maak ook bij een bredere invulling van je rol als externe deskundige goede afspraken met de organisatie en leg die vast.

<blok> Waarom een externe deskundige?

Waardering en selectie – het antwoord op de vraag of overheidsinformatie blijvend wordt bewaard dan wel vernietigd – raakt zowel de burger als de overheid. Alle informatie bewaren is geen optie. Zo schrijft wet- of regelgeving voor dat bepaalde [informatieobjecten](#) vernietigd moet worden. Maar alles vernietigen is evenmin een optie. De democratische controlemogelijkheden worden dan onmogelijk en cultureel erfgoed gaat verloren. Tot slot zijn er ook de risico's van het te vroeg of te laat vernietigen van informatieobjecten. In al deze gevallen worden de belangen van burgers en organisaties benadeeld.

Daarom bepaalt de Archiefwet dat in een selectielijst wordt vastgelegd wat wordt bewaard en wat uiteindelijk, na het verstrijken van bewaartermijnen, wordt vernietigd. En het Archiefbesluit 1995 bepaalt dat bij het opstellen van een dergelijke selectielijst ook een externe deskundige betrokken moet worden. Die vertegenwoordigt het burgerbelang bij waardering en selectie van overheidsinformatie.

- [In de Handreiking waardering en selectie lees je meer over burgerbelang, organisatiebelang en erfgoedbelang](#)

<Blok> Welke eisen gelden voor een externe deskundige?

Aan de externe deskundige worden conform het Archiefbesluit 1995 eisen gesteld.

Een eerste eis is dat je onafhankelijk bent van de overheidsorganisatie waarop de selectielijst betrekking heeft. Dit betekent kort samengevat dat er tussen deze overheidsorganisatie en jou geen financiële of persoonlijke banden mogen bestaan die op enigerwijze jouw advies kunnen

beïnvloeden. Een tweede eis is inzicht hebben in het belang van overheidsinformatie voor de relatie burgers-overheid. Kennis van het onderwerp van de selectielijst is geen eis, maar heeft wel de voorkeur.

- [In de Handreiking waardering en selectie lees je meer over de eisen voor een externe deskundige](#)

<blok> Hoe word je tot externe deskundige benoemd?

Een externe deskundige wordt conform het Archiefbesluit 1995 benoemd. Dat gebeurt volgens een bepaalde procedure. Het ligt ook voor de hand dat je een financiële vergoeding ontvangt van de overheidsorganisatie die beroep op je doet.

- [Hier lees je meer over de benoeming van een externe deskundige. En over de bijhorende financiële vergoeding.](#)

<blok> Hoe verloopt je adviestraject? En hoe stel je als externe deskundige een advies op?

Na je benoeming stel je jouw advies op, onafhankelijk van de overheidsorganisatie. Het advies is ook vormvrij. Maar je kunt als externe deskundige wel gebruikmaken van een aantal vrijblijvende tips en suggesties.

- [Hier vind je meer informatie over het verloop van een adviestraject. En tips en suggesties voor het opstellen van een advies.](#)

<Subpagina> Benoeming van een externe deskundige

<Blok> Benoemingsprocedure

Rijksoverheid

Elke organisatie die een selectielijst opstelt, zoekt zelf een externe deskundige. En neemt dan contact op. Je kandidatuur is eerst informeel besproken met het Nationaal Archief. Hun inschatting is dat je aan de eisen van onafhankelijkheid en deskundigheid voldoet.

Kan je bevestigen dat je aan de eisen voldoet en ben je bereid om als externe deskundige op te treden, dan wordt het nodige gedaan voor je benoeming. Zelf moet je alleen een actueel curriculum vitae aanleveren om je benoeming te onderbouwen. Daarna word je op voordracht van de overheidsorganisatie en de algemene rijksarchivaris benoemd door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Na je benoeming ontvang je van een medewerker van het Nationaal Archief een afschrift van het benoemingsbesluit.

Decentrale overheden

Voor waterschappen, provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen verloopt de benoeming van de externe deskundige anders. Een externe deskundige voor lokale overheden wordt niet benoemd door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, maar door het dagelijks bestuur van waterschappen, Gedeputeerde Staten of colleges van Burgemeester en Wethouders. De voordracht gebeurt door de leden van het strategisch informatieoverleg (SIO) van de lokale overheden.

In de praktijk worden de koepelorganisaties [Unie van Waterschappen](#), [Interprovinciaal Overleg](#) en [Vereniging van Nederlandse Gemeenten](#) door hun leden gemandateerd om een selectielijst op te stellen. En het bijhorende SIO te organiseren.

<Blok> Financiële vergoeding

Je vergoeding is voor rekening van de betreffende overheidsorganisatie. Maak hierover heldere afspraken met je contactpersoon bij die overheidsorganisatie voordat je benoemd wordt en leg die vast.

Een eerste mogelijkheid is een eenmalig, vast bedrag. Een tweede een uurtarief. Een belangrijke factor is de tijd die nodig is om het advies uit te kunnen brengen. Dit omvat zowel het lezen van de conceptselectielijst, het eventueel inwinnen van advies van derden en uiteraard het opstellen van het advies zelf. Ook kan je gevraagd worden deel te nemen aan een fysiek Strategisch Informatie Overleg (SIO). Bespreek dit met je contactpersoon bij de overheidsorganisatie, zodat jullie samen een realistische inschatting kunnen maken van de benodigde tijd.

Ben je geen ondernemer, dan kan je je werkzaamheden bij de Belastingdienst als [inkomsten uit overig werk opgeven](#).

< Subpagina> Advies van een externe deskundige

<Blok> Traject van een advies

<Uitklapmenu> Ontvangen van de adviesaanvraag

Je contactpersoon bij de overheidsorganisatie spreekt met je af wanneer je de concept selectielijst zal ontvangen en wanneer je je advies zal uitbrengen. [En of je zal deelnemen aan een Strategisch Informatieoverleg \(SIO\)](#). De contactpersoon zal je ook verwittigen wanneer van deze planning afgeweken wordt. Je ontvangt rond de afgesproken datum de concept selectielijst per e-mail.

<Uitklapmenu> Opstellen van je advies

Je stelt je advies op, onafhankelijk van de overheidsorganisatie. Het advies is ook vormvrij. Het is wel gangbaar dat het advies schriftelijk wordt uitgebracht.

Ook kun je andere inhoudelijke deskundigen en burgers bevragen bij het opstellen van je advies.

Tot slot kun je als externe deskundige gebruikmaken van een aantal vrijblijvende tips en suggesties. Die vind je [hieronder](#).

<Uitklapmenu> Uitbrengen van je advies

Je stuurt ten laatste op de afgesproken datum je advies naar je contactpersoon bij de overheidsorganisatie. Je verzendt dit advies per e-mail, bij voorkeur in reactie op de e-mail met de adviesaanvraag.

<Uitklapmenu> Ontvangen van een reactie op je advies

Je advies wordt vervolgens verwerkt door de overheidsorganisatie en de archivaris (voor het Rijk: het Nationaal Archief). Zij besluiten samen of (alle) door jou voorgestelde aanpassingen worden overgenomen. De keuzes om je voorstellen al of niet over te nemen worden beschreven en gemotiveerd in een bij de selectielijst gevoegd 'verslag van het overleg', waarin ook je naam en rol als externe deskundige worden vermeld. Vervolgens zal de contactpersoon bij de overheidsorganisatie zowel de nieuwe versie van de selectielijst als dit verslag met jou delen.

<Uitklapmenu> Optioneel: deelnemen aan een Strategisch Informatieoverleg (SIO)

Bij decentrale overheden, Hoge Colleges van Staat, ministeries, de Rechtspraak en sommige (grotere) zelfstandige bestuursorganen wordt de selectielijst vervolgens besproken in een fysiek strategisch informatieoverleg (SIO). Daaraan neem je dan ook als externe deskundige deel. Wat jou de kans biedt om je inbreng toe te lichten en eventuele openstaande punten te bespreken. Eventuele besluiten van dit SIO worden ook verwerkt in de selectielijst en het bijhorende 'verslag overleg'.

<Uitklapmenu> Optioneel: volgen van het verdere traject

Nadat je advies verwerkt is, zit jouw taak erop. Je kan desgewenst het verdere traject van de selectielijst volgen via de website van het Nationaal Archief.

De definitieve versie van de selectielijst en het bijhorende 'verslag overleg' worden namelijk nog voor een periode van zes weken ter inzage gelegd bij het Nationaal Archief, waarop iedereen kan reageren met een 'zienswijze'. Na de verwerking van eventuele zienswijzen wordt de selectielijst vastgesteld bij besluit. Het Nationaal Archief publiceert dat besluit in de Staatscourant. En de nu officieel vastgestelde selectielijst op diens website. De selectielijst is geldig vanaf de tweede dag na publicatie van het besluit in de Staatscourant.

<Blok> Tips en suggesties voor het opstellen van een advies

<Uitklapmenu> Mogelijke vormgeving van een advies

Bekijk [hier](#) een mogelijk format voor een advies.

<Uitklapmenu> Mogelijke vragen bij het toetsen van de selectielijst

Bij het toetsen van de selectielijst kun je jezelf een aantal vragen stellen. Denk bijvoorbeeld aan:

- Biedt de selectielijst voldoende inzicht in de verantwoordelijkheden en taken van de organisatie? Kun je de koppeling maken tussen concrete onderwerpen binnen het werkkterrein van de overheidsorganisatie en de categorieën in de selectielijst?
- Vind je dat waarderingen, waaronder de bewaartermijnen, duidelijk verantwoord zijn?
- Ben je het eens met deze waarderingen vanuit het oogpunt van het burgerbelang? Je kunt hierin verschillende belangen van burgers meenemen. Denk aan privacybescherming, openbaarheid, rechtszekerheid of democratische controle. Heb je een beargumenteerd alternatief voor deze waarderingen?
- Vind je de criteria voor 'uitzonderen van vernietiging' – dit zijn de criteria om te bepalen of informatie die in de selectielijst gewaardeerd is als te vernietigen alsnog blijvend bewaard kan worden – voldoende helder?

<Uitklapmenu> Mogelijke bronnen bij het toetsen van de selectielijst

Het is een voordeel als je als externe deskundige goed ingelezen bent. Mogelijke bronnen die je bij het toetsen van de selectielijst kunt raadplegen:

- De selectielijst zelf bevat achtergrondinformatie over de organisatie en over de overheidsinformatie van de organisatie. Deze informatie kan inzicht geven in de relatie tussen burgers en de organisatie.
- Nog meer informatie over de organisatie kun je vinden op de website van de organisatie en in jaarverslagen. Ook het [actorenregister](#) bevat mogelijk interessante informatie.
- Informatieverzoeken op basis van de Wet open overheid kunnen inzicht geven in burgerbelang. Deze vind je op de websites of daaraan gekoppelde publicatieplatforms van overheidsorganisaties.
- Vragen aan de [Tweede Kamer](#) of – in het geval van de decentrale overheden - aan dagelijks besturen van waterschappen, Gedeputeerde Staten of colleges van Burgemeester en Wethouders kunnen inzicht geven in het maatschappelijke belang.
- [Webpagina met vastgestelde selectielijsten en de bijhorende verslagen van het overleg op de website van het Nationaal Archief](#). Deze bron biedt een overzicht van en inzicht in recentere selectielijsten. En welke adviezen andere externe deskundigen gegeven hebben.
- [De handelingenbank](#). Deze bron biedt een overzicht van (oudere) selectielijsten van rijksoverheidsorganisaties.
- De selectielijsten van andere overheidsorganisaties waarmee nauw samengewerkt wordt: wat zijn bijvoorbeeld waarderingen in deze selectielijsten?
- Websites van belangen- en actiegroepen en sociale media geven mogelijk inzicht in tegengeluiden van maatschappelijke groeperingen en individuele burgers.